

עטרת שלום

עלון שבועי שיעורי מוסדות קאמרגא בארה"ק – בנושאים כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
פרשת כי תצא

בס"ד, עט"ק פרשת כי תצא
י"ג אלול תשפ"ב – שנה י"ג גליון תרכ"ז

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הרה"ג מוצ"ש	ר"ת	ירושלים	בני ברק	ניו יורק	מונטריאל
7:29	8:09	6:17	7:31	8:13	8:26
6:32	7:06	6:32	7:31	8:13	8:26
6:56	8:25	6:56	8:13	8:25	8:26
6:58	8:26	6:58	8:14	8:26	8:26

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

כי תצא למלחמה על איביך ונתנו הוי"ה אליהך בידך ושבית שבי.
וראית בשביה אשת יפת תואר והשקת בה ולקחת לך לאשה (כא-י"א)

וצמא להם, למה זה, וזהו שאמר 'נפשם בהם תתעמף' בסוד גלות, בלבושים זרים עיי"ש. א"כ ג"כ כאן מה שחשק בה הוא באמת משום הניצו"ק שהוא צריך לתקן, אבל מ"מ הוא צריך לעלותם רק לשם שמים בלתי להשם לבדו, כמו שאמר מרן הבעש"ט הקדוש (בעש"ט עה"ת בראשית ק"ג) בשם הרמב"ן, כלל גדול בדרכי האדם שיהיו כל מעשיו לשם שמים, לא להנאת עצמו, בהודמנו לו דבר אחד ונפשו חשקה לעשותו, תחלה יסיר מדבר זה כל צד הנאה שיש לו אם יעשה דבר זה, ואז כשיסיר מדבר זה הנאת ותועלת עצמו, אז ישכיל, ויכול לחשוב בנקל כל חלקי הסותר, ולברר הבינוני הצודקת, אם לעשותו, או לא יעשה הדבר הזה, ואז בהסר הנאת עצמו ישכיל, ושומר כלל זה.

ולכן וגלחה את ראשה ועשתה את צפרניה וגו' כדי להסיר את הנגיעות שיש לו בה, ולכן לאחר שמסיר כל הנגיעות ולוקחה לשם שמים, ואז ובכתה את אביה ואת אמה היינו כמו שאמרו חז"ל (ברכות לה): כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה, כאילו גזול להקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, שנאמר 'גזול אביו ואמו' (משלי כה כד) עיי"ש. וזהו ובכתה את אביה ואת אמה היינו שיהנה מהעולם הזה רק לשם שמים. וכשיהיה במדרגה זו, אז תבוא אליה ובעלתה והיתה לך לאשה ויכול לעלות את כל הניצוץ שבה. אבל והיה אם לא חפצת בה הוא סימן שאינך במדרגה זו, כי חפצת בה רק משום נגיעות שהיה לך בה, ולכן ושלחתה לנפשה שיותר טוב שיתענה, כי לא יוכל להתגבר על עצמו ולעלות את הניצוץ.

הקב"ה יעזור שכל אחד יהיה זהיר לא רק מדברים אסורים, אלא נקדש את עצמו ג"כ מדברים המותרים. והקב"ה יעזור שנוכה לשנה טובה ומבורכת בבני חיי ומוזני, ונוכה לשנת גאולה וישועה, בביאת גואל צדק בב"א.

רעוא דרעיון תשע"ה לפ"ק

גמור, הנה זה נקרא חסיד גמור. עוד יש מדרגת חסידות למעלה מזה שאין למעלה ממנה והיא זהה נקרא קדוש, כי מה שעמל בתורה אינו למול פרס כלל לעצמו, אלא לעשות נחת רוח ליוצרו, כי עושה עצמו מרכבה אל קדושתו יתברך ואינו חושש לכבוד עצמו אלא לכבוד קונו כנוכר לעיל עיי"ש. נמצא שקדוש הכוונה שעושה הכול לשם שמים אפילו בדברים שברשות. וכמו שידוע מש"כ הרמב"ד בבעלי הנפש (שער הקדושה ד"ה ואני הואה. וכ"ה בספר מגיד מושרים פרשת ויקרא) שבעוד שהאדם מאכלו ערב עליו יסלק ידו ממנו לעבודת בוראו, וזה חשוב יותר מתענית. כי מי שאוכל בקדושה הוא יכול להתגבר על יצרו, וזה יותר חשוב מאדם שמתענה, כי לאכול לשם שמים הכוונה שאינו אוכל משום שהוא רעב, אלא אוכל משום שיהיה לו כוח לעמוד ולהתפלל ולעסוק בתורה, ועי"ז נעשה קדוש כשמתגבר על עצמו אפילו בדברים המותרים.

וזהו כי תצא למלחמה על איביך שהיא מלחמת הרשות, היינו שיוצא למלחמה אפילו על דברים המותרים לעשות, שעושה הכול רק לשם שמים כבחנינת קדוש, או בודאי אדם כזה שמקבל על עצמו להילחם על כל תאוותיו המותרות לו, מבטיחך הכתוב שנתנו הוי"ה אליהך בידך שבודאי תנצח את מלחמת היצר. וכשתהיה במדרגה זו אזי ושבית שבינו תוכל לעלות את הניצוץ השבויה בתוך דברים גשמיים, כי בכל מאכל יש ניצוץ הקדוש, וכן בשאר דברים גשמיים, ולכן אדם שעושה הכול לשם שמים רק הוא יכול לעלות את כל הניצוץ השבוים שם.

אבל בזה יש נסיון גדול אם חושב לגמרי לשם שמים בלי שום נגיעות עצמי, וזהו וראית בשביה אשת יפת תואר והשקת בה שצריך להתבונן עד כמה הוא חושב לשם שמים, כי הרי מבואר מרן הבעש"ט הקדוש זיע"א (בעש"ט עה"ת יתרו אות כו) שכל אכילה ושתיה שאדם אוכל ושותה הוא ממש חלק ניצוץ שלו, שהוא צריך לתקן, וזהו שאמר הכתוב (תהלים קו ה) 'רעבים גם צמאים' בשאדם רעב

פרש"י במלחמת הרשות הכתוב מדבר, שבמלחמת ארץ ישראל אין לומר ושבית שבי, שהרי כבר נאמר בשבעה אומות לא תחיה כל נשמה. ועוד פרש"י ולקחת לך לאשה לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע. וכן איתא כאן בזהר חדש על איביך דא איהו יצה"ר. וכן הוא בארוכה כאן בלקוטי תורה ממרן הארז"ל.

והנראה לומר דהנה מצאנו בחז"ל שיש שלש מיני מלחמות, מלחמת מצוה, מלחמת חובה, ומלחמת רשות. והביאור הוא בדרך עבודת השי"ת, דהנה יש שלש מיני מלחמות נגד היצה"ר, מלחמת מצוה הכוונה שהיצה"ר מונע ממנו מלקיים מצות השם. ומלחמת חובה הכוונה להיפוך שהיצה"ר מפתה אותו לעבור על מצות השם. ומלחמת הרשות הכוונה שאינו לא עבירה ולא מניעה מעשיית המצוות, רק כמו שאמרו חז"ל (יבמות כ) שצריך האדם לקדש עצמו במותר לך מדברים שברשות, וכמו שהרמב"ן (ריש פ' קדושים) מאריך בזה, שמצות קדושים תהיו, כולל מצות קדש עצמך במותר לך בכל עניני הנאת הגוף, שלא יהיה נבל ברשות התורה עיי"ש. וכמו שאיתא במסכת שבת (יג) סחור סחור לכרמא לא תקרב, שמחויבים לעשות גדרים וסייגים, ועי"ז לא יוכל ח"ו לעבור על איסור תורה, וכמו שכתב הרמב"ם (בפרק ג מהלכות דעות הלכה ג) שיוכזב בכל דרכך גשמיים לשם שמים וכו'. וזהו מלחמת הרשות שצריך לעשות מלחמה אפילו בדבר שמותר לך, וכמו שאמרו בזה"ק (ח"ג רעב) שעת אכילה שעת מלחמה. וכמו שאמרו רז"ל (גישן ע) סעודה שהנאתך הימנה מושך ידך הימנה. ועוד אמרו חז"ל (תענית יא): לעולם יראה אדם כאלו קדוש שרוי בתוך מעיו, שנאמר (הושע יב ט) 'בקרבתך קדוש'.

וכמו שמבאר המהרר"ח בשערי קדושה (חלק א שער ג), שיש שלש מדרגות, בחנינת צדיק, ויש בחנינת חסיד, ויש בחנינת קדוש, וז"ל: כלל העולה, כי קיום תרי"ג מצוות על ידי היות יצר הרע באדם והוא מתגבר עליו, נקרא צדיק. וכשיקיים על ידי במול היצר הרע, שזה יורה קנין מדות הטובות במבצע

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה עַל אֵיבֶיךָ וְנִתְּנָה הַיּוֹיָה אֶלְהִיךָ בְיָדְךָ וְשָׁבִיתָ שְׁבִי

(כ"א ז')

אפשר לומר דהנה 'שביו' ר"ת 'רא ש'מים ב'סתר ו'בגלו'. היינו 'בסתר' הוא ברית מילה, 'ובגלו' ברית תורה. בסוד (בראשית כ"ז) 'ויעקב איש ת"ם' ר"ת ת'ורה מ'ילה, כי שניהם נקשרים ביחד. 'למלחמה' שע"ז צריך האדם להלחם. ועוד י"ל 'שביו' מספר ש"ח מספר ר"ת של נ'פ"ש ר'וח נ'שמה ח'יה י'חידה. היינו באיזה זכות יהיה כחך להציל את נר"ן ח"י. אם 'זשבת', שעשית תשובה. וכן מרמו 'זשבת' אתון שב"ת, שעל ידי שמירת שבת תוכל להציל נרנח"י שלך מן היצר הרע. וזהו ג"כ מה שכתוב 'רק שבת'ו יתן' היינו שאם יקבל עליו לענג לשבת כראוי. או 'יתן ורפא ירפא' ר"ת מספר שם הוי"ה ברוך הוא. כי ה' חלקי הנפש מכוונים לשם הוי"ה ברוך הוא, ויחידה לקוצו של יוד. וזה רפואת הגוף והנשמה.

'פרי חיים' מרבינו חיים יעקב מקאמרנא

כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה עַל אֵיבֶיךָ וְנִתְּנָה הַיּוֹיָה אֶלְהִיךָ בְיָדְךָ וְשָׁבִיתָ שְׁבִי

(כ"א ז')

אפשר לומר שזה איתא ממרן האריו"ל (שער בכונות דרושי תפילת השחר ד"א) שצריך לכוון בפסוק 'פותח את ידך' (תהלים קמ"ט) שהר"ת הוא שם פא"י, וס"ת הוא שם חת"ך, שהם שמות המשפיעים פרנסה. וזה איתא בזה"ק (ח"ג ערב). שעת אכילה שעת מלחמה. שצריך האדם לראות בשעה שאוכל כרי להחיות את נפשו, שיאכל כמו שצריך להתנהג איש הישראלי שיהיה בקדושה ובטהרה. וזה אמרו 'כי תצא' בגי' שמות פא"י חת"ך עם שני הכוללים. שהתורה מדבר משעת אכילה שאו 'למלחמה על איביך' שצריך לצאת למלחמה לאכול בקדושה ובטהרה. ואם יעשה כן זנתנו הוי"ה אלזהיך בידך ושבית שביו תעלה ע"י אכילתך את הניצו"ק שיש בהם, ויהיה נשפע עליך פרנסה בריוח.

'מעשה שלום' מרבינו שלום מקאמרנא

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

זְכוּר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה הַיּוֹיָה אֶלְהִיךָ לְמִרְיָם בְּדַרְךָ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם

(כ"ד ט')

'זכור' יכול בלבך, כשהוא אומר 'השמר בנגע הצרעת לשמר מאד ולעשות' הרי שמירת לב אמורה, הא מה אני מקיים 'זכור' שתהיה שונה בפיך. תורת

הנים

זכירות מרים, להיות נכנע ושפל, ברוח נמוכה, בלב נשבר, ורוח נמוכה, להשראות השכינה, להשיג חכמה, כי צרעת בא מהעדר החכמה, אשר לא תושג אלא כמי שמישים עצמו כשריים, והחכמה מאין תמצא (איוב כ"ג), אז תשיג איזה מקום בינה, אבל בלא חכמה ורוח נמוכה כי כל גיא שומה, יהיה לך צרעת. וכן שמירת הפה מלדבר לשון הרע ורכילות וכיוצא.

יכול בלבך, כשהוא אומר 'השמר בנגע צרעת' ומה יהיה השמירה בנגע צרעת 'לשמור מאוד', מאד מאד הוי שפל רוח (אבות פ"ד מ"ד), 'מאד' זה המות (בראשית ר"ב ט'), כי יצר מפתה את האדם להיות מאד טוב, ויש בזה הרבה דרכים והמשכילים יבינו.

וצריך קודם כל עשיות לשמור עצמו, וכן אח"כ שיעשה ברוח נמוכה ובשמחה עצומה לשמח דקוב"ה לעשות נחת רוח לפניו, ואז אין נפקא מינה באיזה בחינה עומד ובאיזה מקום, אין להקדש אלא מקומו ושעתו לא ימנע טוב מבעלים. ולטועמי מעם עבודה יש בזה דרכים ארוכים היאך לשמור עצמו מעצת היצר, אין כאן מקומו להאריך בזה בהרבה דרכים ונתיבות שבה.

ובעונותינו נתפשט נגע צרעת ואת כדור הזה בהרבה כסילים, שרוצין להיות מאוד טוב, ולכן בעת שאינם במדרגה פרצו גדרות התורה, ובוה יהיה כל ימיהם בחשך כי אין אור אלא מתוך החושך להפכו לאור, וכן יש כמה מיני פתאים בהאי מאד. והכלל שצריך 'לשמור' את 'מאד' מאד הוי שפל רוח ואח"כ 'לעשות', ובוה ינצל מנגע צרעת, וזה השמירה הוא בלב, ואי אפשר לבאר בכתב כי לא ימנע טוב להולכים בתמים (תהלים פ"ד י"ב) וישיגו האמת, וכן תהיה שונה בפיך דברי חן ודברים בנחת וברוח נמוכה ותזוהר מכל דברים רעים.

'עשירית האיפה' דף קמ"ט. מרבינו רבי יצחק אייזיק מקאמרנא

עטרת רז

רזי תורה מרבתינו זי"ע

לֹא תִרְאֶה אֶת שׂוֹר אֶחָיֶךָ או אֶת שִׂיּו נְדָחִים וְהִתְעַלְמָתָ מֵהֶם הֵשֵׁב תְּשִׁיבֵם לְאֶחָיֶיךָ (כ"ב א')

דנביעו דנגיד ואתמשך מלעיליא, וזהו בקיום העשה. ובקיום הלא תעשה, מחזיר הדעת לכנסת ישראל ומקרב הגאולה, וזה יכוין בעת קיום מצוה זאת של השבת אבידה, להמתיק דיני הגלות, ולהמשיך הגאולה והדעת.

וסוד קיום עשה חקוק באות צ', סוד דעת דכורא כמבואר בעץ חיים שער דרושי הצלם דרוש ב"ת, שסוד צדיק בגי' ט"ו ווין, הוא סוד הדעת, והמקיים העשה מתקן הצדיק בהמשכות הדעת ט"ו ווין, אות צדיק.

ובקיום לא תעשה החקוק באות ח', ממשך דעת דנוקבא 'ח"ת הארץ' (בראשית א כה) במספר רי"ו ע"ב ק"ל שעי" המשכתו לנזק נשלם דעת דנוק' כנודע (פע"ח ראש השנה פ"ג), ובוה מקרה הגאולה ובה לציון גואל אמן.

'אוצר החיים' דף קלא. מרבינו רבי יצחק אייזיק מקאמרנא

נשמתו, ובזכות שמישב אבידה, ממציאין לו מן השמים שימצא אבידתו כמה ניצוצין שנאבדו בקליפה הן על ידי עוננו, או מענין הקדום שבירת הכלים, ובזכות השבת אבידה ימצא אבידתו גם כן, עיין זוהר ואתחנן (ח"ג רס"ו): 'ובאו האובדים בארץ אשור' (ישעיה כ"ג יג) מאן אינון, אלין צדיק וכנסת ישראל, דאיקרין אובדים, כנסת ישראל 'על מה אבדה הארץ' (ירמיה ט"א) אבדה או נאבדת לא כתיב, אלא אבדה הארץ, צדיק דכתיב 'הצדיק אבד', מאן אתר אתיין אלין אובדים, אלא כנסת ישראל מן גלותא, צדיק כד"א 'בשוב הוי"ה את שיבת ציון' (תהלים קכ"א) בגין דייחוב לאתריה, וייתי לאתחברא לכנסת ישראל.

ועיקר מעם אבידה הסתלקות הדעת, שנתעלם ממנו הדבר ונאבד, ועל ידי השבת אבידה בקיום העשה, מחזיר הדעת לצדיק עליון מקורא

מצוה תקל"ח תקל"ט באותיות צ"ח של 'תרצח' מצות עשה להשיב אבידה לישראל וכו'. משרשי המצוה. 'הצדיק אבד' (ישעיה נ"א) מאי אבד, איזה אבידה נאבד לו, אבד למטרונטא (זוה"ק ח"ג ס"ט), אבד ההוא נביעו, ממקורא עילאה, דהוה נגיד ואתמשך מלעילא, ונביעו עלאה אסתלק מהוה נביעו דקיימא עלה, ואסתלק ההוא נהורא, וההוא מבוטע עלאה דהוה נביעו, ואסתלק עד א"ס (שם ח"ב ט).

כי אבידה הוא הסתלקות הדעת, והמחזיר אבידה לישראל גורם קירוב הגאולה להחזיר המלכות לבעליה, וגורם התגלות הדעת ונביעו עלאה דאסתלק, שיחזור הצדיק ויתמלא שפע ממקורו, ויריק להשכינה הקדושה.

ועוד, שצריך אדם להתגלגל כמה פעמים עד שישלים נפשו, ויברר הניצוצין השייכים לחלק

היכל השביעית

לקט הלכות דיני שביעית מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע

בדין מרחץ שהוסקה בתבן ובקש של שביעית

מחלקות הרמב"ם והראב"ד באדם חשוב

ראיה מהגמרא

בהמה אסור להסיק בהן, היינו הסקה בעלמא, אבל פשוט שמרחץ ואפיה ובישול הוה כמלוגמא, דמאכל בהמה עושין מלוגמא לאדם, אע"פ שבזמן רביעה מגיע זמן הביעור.

סיכום השיטה מתי מותר ליהנות

אבל על כל פנים מותר ליהנות לכל מר כדאית ליה בענין הביעור, דכאן לא מיירי אלא מהיתר ספיחין, ושם בבבלי תענית (ו:) לא מיירי מאיסור ספיחין, והוא בגווי דמותר משום ספיחין, כגון העולים בשדה בור, ובשדה ניר, ובשדה כרם, ובשדה זרע, או שרוצה ללקטן לעצים, דאז לא יחול קדושת שביעית עליהם כלל, ויכול לישורף וליהנות מהם בהסקה תחת תבשילו, ובמרחץ כמו סיאח ואזוב שלקטן לעצים שעושה מהם כל צרכו בהסקה ובמרחץ (משנה שביעית פ"ח מ"א), וכיון שאין שם איסור ספיחין, מותר להאכילן לבהמה, ונהנין ושורפין עד שמגיע זמן ביעור, והיינו משתדד רביעה שניה, אבל אח"כ מגיע זמן ביעור, כמו שכתב הראב"ד (שמיטה פ"ו ה"ד) דקדושת שביעית חלה אף על העולין בכל הני"ל, ואסור ליהנות אלא כדרך שמוותר ליהנות בזמן ביעור לכל מר כדאית ליה, וכן כשמגיע זמן ביעור אסור ללקט עצים, כך נראה לנו בביאור שיטה זאת.

ביאור המשנה במרחץ

ומעתה נבוא לבאר משנתינו. 'מרחץ שהוסקה בתבן', היינו בגווי דליכא איסור ספיחין, אלא קדושת שביעית, ועושין ממנו מלוגמא לאדם, ואין כאן איסור סחורה, דמרחץ הוה כמוכר, דנר לאחד נר למאה, וכן מרחץ לאחד מרחץ למאה, ומותר להזיע ולרחוץ ואין כאן דרך סחורה, אבל צריך שלא ליהנות בחנם, אלא בשכר, והדמים הם קדושת שביעית, אבל אדם חשוב אסור לירחוץ, דלא יאמרו שהתבן היה מספיחי שביעית, דאסור ליהנות מהם עד החנוכה דהיינו עד הרביעה.

ביאור הרמב"ם במשנה

והרמב"ם אסביר לה בגוון אחר, דהבלין יסבור שהכל מותר, ואתי להסיק בדברים שריחם נודף, כי יאמר מה לי תבן וקש שיש בהם קדושת שביעית או שאר דברים, והוא לא יבחין בין מאכל בהמה ובין שאר דברים.

ובזה נסתלקו כל הקושיית והמבוכות של הראב"ד, ומרן בכסף משנה, וכל השיטות מאירין ובהירין, ברוך הוא וברוך שמו.

ובבבלי תענית (ו:) הגירסא ישרה, דתנן, עד מתי נהנין ושורפין בתבן ובקש, עד שתדד רביעה שניה, מאי טעמא, כל זמן שחיה אוכלת מן השדה האכל לבהמתך בבית, כלה לחיה כלה לבהמתך. ורביעה שניה הגשמים עושין את התבן זבל ולכן חייב לבער מן הבית, ומרביעה שניה ואילך חייב בביעור, ואין נהנין ושורפין ממנו. וכן הוא הגירסא בירושלמי דכאן.

דעת הרמב"ם ב'תבן' של שביעית

כתב הרמב"ם (שם פ"ד ה"ד) תבן של שביעית מותר בכל מקום, ולא גזרו עליו משום ספיחין. וצריך להבין שהרי גזרו משום ספיחין על מאכל בהמה, דאסור לאסוף ספיחי מאכל בהמה, ולא לתלשן בשביל בהמה, אלא הבהמה רועה כדרכה, ולמה יהיה התבן מותר.

ביאור דעת הרמב"ם ב'תבן'

ולכן נראה דתבן תלוי במחשבת המלקט, דלמאכל בהמה אסור ללקט, כמו כל הספיחין, ומכל שכן שאין שורפין בתבן וקש של שביעית, מפני שהוא ראוי למאכל בהמה וחל עליו איסור ספיחין, וכיון שחל עליו איסור ספיחין, אסור לעשות ממנו מלוגמא לאדם, לשרוף במרחץ, או להסיק התנור ליהנות בו באפיה ובישול, דספיחין אסורין, ומאימתי נהנין ושורפין בקש של שביעית, משתדד רביעה שניה, דאז פקע איסור ספיחין, ומותר להאכילם לבהמה ולעשות ממנו מלוגמא לאדם, כדתנן עד מתי אסורין ספיחי שביעית עד חנוכה, ופירש הראב"ד (שם ה"ו) דהוא ענין אחד עם שיעור המשנה (שביעית פ"ט מ"ז) משתדד רביעה שניה, לפי שבת דין גוזרין תענית [שניות] והן מגיעות עד החנוכה, ומשתדד דוקא שתדד בודאי, וברוב שנים מגיע ירידות הגשם ברביעה שניה, עד החנוכה, ולכן נקיט בירושלמי (דמאי פ"ב ה"א) עד החנוכה.

ביאור המשנה

וזה פירוש משנתנו דקודם רביעה שניה ספיחין הן, ואסורין למאכל בהמה, ולעשות ממנו מלוגמא לאדם, ואסור ליהנות ולישרוף אותם למלוגמא במרחץ ואפיה ובישול, אבל אחר כך פקע איסור ספיחין, ונהנין למאכל בהמה ושורפין לאפיה ולבישול ולמרחץ.

ביאור התוספתא

ומה שאמר בתוספתא (שביעית פ"ה ה"י) מאכל

ככאן יש לעיין מעט, לשם יחוד קודשא בריך הוא. [כתב הרמב"ם (שמיטה פ"ה ה"ט)] מרחץ שהוסקה בתבן ובקש של שביעית, מותר לרחוץ בה בשכר, ואם אדם חשוב הוא אסור, שמא יסיקו בה דברים אחרים בשבילו, כדי שיהיה ריחה נודף, ונמצאו מפסידין פירות שביעית. וכתב הראב"ד (שם), אמר אברהם, המשנה (שביעית פ"ח מ"א) לא אמרה אלא 'מותר לרחוץ בה, ואם מתחשב הוא, לא ירחוץ', ופירשו בגמרא (ירושלמי שם) אם אדם חשוב הוא לא ירחוץ. [ונראה לי] דמותר לרחוץ דאמר ברישא, בחנם הוא, אבל בשכר לא, דהוי כסחורה, ואם אדם חשוב הוא לא ירחוץ, דחנם ידידה כשכר דמי, ואם כדבריו אדם חשוב לא ירחוץ בשום מרחץ בשביעית, ומאי איריא כשהוסק בתבן וקש של שביעית.

דעת הרע"ב שנקע קדושת שביעית מדבר הראוי למאכל

[עוד כתב הרמב"ם (שם פ"ה ה"ט)] אין נותנין תבן וקש של שביעית לא לתוך הכר, ולא הטיט, ואם נתן וישן עליו, הרי הוא כמבוער. תנור שהסיקוהו בתבן וקש של שביעית יוצן, ומשתדד רביעה שניה במוצאי שביעית, נהנין ושורפין בתבן ובקש של שביעית. (ע"כ). והוא משנה לקמן (שביעית פ"ט מ"ז), וביאר לקמן הרע"ב הטעם, דברביעה שניה כבר נסרח התבן שבשדה ממאכל חיה, פקעה קדושת שביעית ממאכל בהמה שיש בבית, ועושין ממנו כל צרכו, וכי אמרינן כלה לחיה מן השדה כלה מה שבבית היינו אם החיה אכלה כל מה שבשדה, אבל זה שמסריח וניפסוד, אדרבה כשכלה לחיה בשדה מחמת שניסרה, פקעה ממין זה קדושת שביעית, והיינו דוקא במאכל בהמה.

השגה על הרע"ב

והוא סברא חלושה לומר שנקע קדושת שביעית לגמרי מדבר הראוי למאכל, ודי היה לך לומר בסברא חלושה וגרוע כזאת לפטרו מן ביעור, דהרי אם זה המין היה בשדה כבר היה נסרח, לא קרינן ביה כלה לבהמתך שבבית, דלא אמרינן הכא אלא שאם זה המין היה בחוץ היה לה לחיה לאכול, ולכן חייב בביעור, אבל זה שנסרח, ואם היה גם זה בשדה כבר היה מסריח, ולכן פטור בביעור, אבל שיפקע קדושת שביעית לגמרי מנא לך.

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבותינו זי"ע

לא תראה את המור אחיך או שורו נפלים בדרך והתעלמת מהם הקים עמו (בב ד)

כלום, וצריך צדיק מזה העולם שיעזר לו שיערהו אין שלאט לאט יחזר לעבודת השם ותבדד באמת ולהחזירו לדרך הישרה.

רבנו הפיר את פנו של הצדיק שהיה ידוע לצדיק, ועל זה בכה רבנו ואמר 'אויב סיקען אזוי זיין, ווער ווייסט וואו אויב האלטן מיר, צו אויבן זעמער אויפן ריקטיגן וועג' [אם יכול להיות כזאת, מי יודע היכן אנתנו אויפן וועג, אם אנתנו הולקין בדרך הישרה]. זה היה בקינתו של רבנו.

עובדת עבודה' אמרות קודש טאהש

אחר גמר עריכת השלחן ספר רבנו, שפשיבננס לביתו אחר קבלת שבת בא אליו צדיק אחד מעולם העליון, ובקש ממנו היות שהוא שאיר אחריו את פנו בעולם הזה שהוא ממלא את מקומו ומנהל אחריו את קהל חסידיו, ובנו הוא ערליכר אצל הוא נפל בעולם התמונה (תמונה פרושו שפסולין הכל, מפני שעבודתו אינו למכרי באמת בלתי פניות, אז אין לו קיום, שקר אין לו נגלים, וצריך הוא להסליף למחשבות סחורות ועו אוצר הסמים ויקרא רגל). [ועם כל זאת הוא מנהיג עולם גדול. ועל פן בא לבקש ממני שפאעשה לו טובה, מפני שפעולם העליון אינו יכול לעשות

ספר הרב הקדוש רבי אלימלך מטאהש זי"ע: חסיד אחד היה גר בעיר ברגסו שהיה נוהג לנסע פעמים תכופות אל רבנו הגאון הקדוש רבי אליעזר צבי מקאמרנא זי"ע לשבתות וימים טובים. וספר מה שראה בעיניו בהיותו אצל רבנו: פעם אחת בליל שבת קדש בעת שפננס רבנו לערך את שלחנו הסהור, התחיל רבנו לבכות בכיות נוראות ונשפך נהרות של דמעות, בעת שהגיע לקדש על היין לא יכל רבנו להוציא מלה מפיו מרב הדמעות. אנתנו לא ידענו איזה סבה למה שארע, מארע פנה עוד לא היה.

עטרת החסידות

מספרי רבותינו הקדושים ז"ע

ולך תהיה צדקה לפני הוי"ה אלהיך (דברים כד יג)

טעם שצדקה נקרא 'סתם מצוה' ◊ ברכה על נתינת צדקה ◊ יעמוד בשעה שנותן צדקה ◊ צדקה קודם התפלה ◊ נתינת הצדקה לשם שמים ◊ נתינת צדקה לעילוי נשמת קרוביו ◊ ביום שיקיים מצות צדקה תאיר עליו אותו האות הרבה כל השבוע ◊ צדקה בלילה ◊ בנתינת צדקה ניצול מיצר הרע ומברר הניצוצין ◊ אין איש בעולם שיכול לברר הניצוצין אלא מי שיש בו מדת צדקה ◊ אם אין בו מדת צדקה גם השי"ת לא יעשה עמו צדקה ◊ בזכות הצדקה זוכה בגלות להארה ומנוחה

אז ודאי 'אגרשנו מפניך'. ובלבא רחיקא, היינו גסות הרוח, והוא בא בודאי ברעותא כדיבא, לא בעינא דיתתקן כלל (עיין זוהר ח"ג קכא). ועל ידי גסות הרוח נדחה גם מן היחוד כדקא יאות, 'אך צדיקים' שממעטין את עצמן 'יאך' הוא לשון מיעוט) הם 'יודו לשמך' (תהלים קמ, יד) ליחאד שמא קדישא באמת.

'זוהר ח"י ח"ה דף קז.

אין איש בעולם שיכול לברר הניצוצין אלא מי שיש בו מדת צדקה

עיין ליקוטי תורה על פסוק (תהלים קיב, ט) 'פזר נתן לאביונים', שאין איש בעולם [ש]יכול לברר הרפ"ח ניצוצין, אלא מי שעושה עצמו עני ואביון לפני השם, ויש בו מדת צדקה 'פזר' לפזר לצדקה, אם לאו, לא די שאינו מעלה אותם אלא הם מושכין אותו למטה. ועיין מה שכתבתי בפסוק (בראשית יח, ד) 'יקי"ח י"א מע"ט, מספר רפ"ח, ואין מעט אלא צדקה שנאמר 'טוב מעט בצדקה', עיין מדרש (תנב"א זוטא פ"א, ילקוט שמעוני בראשית רמז פ"ב). וגם להמעט עצמו לפני קונו, אזי 'לב נשבר לא תבוה' (תהלים נא, יט), 'אשכחן את דכאי' (ישעיה נז, טו), והשכינה 'אש אוכלה' (דברים ד, כד), ולכן בלב דכא ששם שורה השכינה לא יעבור עליו מחשבה זרה, כי כל מחשבה הוא אש רפ"ח ניצוצין, ובא מלוש בלוש כעור, ובאש אוכלה נשרף הרע ונתעלה הטוב, ונתוסף בו הארה ודביקות עד כלות הנפש בעת עליות הניצוצין. וזהו 'וביום הביכורים' בהקריבכם' (במדבר כח, כו) מלא יו"ד, להמעט עצמו מאד עד שיהיה ממש תולע הקטן 'בזוהר וחדל אישיש' (ישעיה נג, ג), ואזי יתקברו על ידו כל הניצוצין ממות לחיים 'מנח"ה חדש"ה ליהויה' מספר זי"ן פעם 'חיים', להחיות זי"ן מלכים דמיון ביום הקדוש אחר ימי העומר.

'היכל הטהור' סימן רלה, ד

אם אין בו מדת צדקה גם השם יתברך לא יעשה עמו צדקה

'ולך תהיה צדקה לפני ה' אלהיך'. עיין ליקוטי תורה, וכל זה בתנאי שיהיה בו מדת צדקה, שאם אין בו מדה זאת, גם השם יתברך לא יעשה עמו צדקה, אף שיהיה בו מצות אחרות, כי אין עבירה מכבה צדקה כמו שאין מכבה תורה (סוטה כא), כי אם נותן צדקה תרד נשמתו להעלות מן הרפ"ח, אבל אם לא יהיה בו צדקה, אפשר שלא יעלה אלא יתאחז בו הרע וישאר אף הוא שם, אבל למי שיש בו צדקה 'קרנו האור שלו' יתרום' (תהלים קיב, ט) שיתעלה למעלה עם האור לפני השם יתברך. וזהו 'ולך תהיה צדקה' אם יהיה לך מדת הצדקה, אזי אני מבטיח לך 'לפני ה' אלהיך', שתעלה מעלה מעלה, אמן כן יהי רצון.

'היכל הברכה' דברים דף קנא.

בזכות הצדקה זוכה בגלות להארה ומנוחה

'כי תכלה לעשר' וגו' (דברים כו, יב). 'כי תכלה' מונח לפני גריש, [כל] בזכות צדקה ומעשר, ישראל זוכין 'למנוחה' להארות יחוד ולמנוחה אף בגלות, אף שעדיין לא נתבטל הרע לגמרי, ואחר כך (גריש) תכלה ותגרש את הרע לגמרי, והבן.

'היכל הברכה' דברים דף קסב:

ביום שיקיים מצות צדקה תאיר עליו אותו האות הרבה כל השבוע

אמר לי מורי [האריז"ל], כי כל המצות יש להם אות מיוחד רומזות על כל אחת, כי הרי תרי"ג אותיות בעשרת הדיברות מורה כל אות בענין נפלא על מצוה ומצוה, 'אשר לרעד' על זין מצות דרבנן, כמו שביארתי בספרי שלי 'אוצר החיים' במתיקות מלן. וביום שיעשה אותו אדם את המצוה, תאיר עליו אותו האות במכוון מאיר ומתנוצץ על פניו כל היום, ומצות צדקה תאיר הרבה כל השבוע ההוא כטעם (תהלים קיא, ג) 'וצדקתו עומדת לעד' יום השבת אבל שאר המצות לא יתגלו ביום אחר, רק אם עשה איזו מצוה אחרת, אז מאירה גם הוא של אתמול עמו.

'זהר ח"י ח"ג דף צב:

צדקה בלילה

יש למנוע מליתן צדקה בלילה, אם לא לצורך שעה של לילה לאותו השעה, ויש לזהר בזה הרבה. ובירושלמי (שקלים פ"ה ה"ד) רבי חנינא בר פפא הוה מחלק צדקה בלילה פגע ביה ראש הרוחות ואמר לא כן אולפן רבי 'לא תשיג גבול רעד', פרשתי שם בפירושי [פני זקן] על הירושלמי, דלילה לאו זמן צדקה, דלילה זמן דין גמור שליטת הקליפות ובעשיית הצדקה השיג גבולו ושליטתו, אמר ליה ולא כתוב 'מתן בסתר יכפה אף', והוה מסתפי מניה וערק מניה. היינו כיון שכוננת נתינת הצדקה משום מתן בסתר שלא יתבייש העני, מותר ליתן אף בלילה, דהא כתיב 'יכפה אף' אדרבה הוא כופה כל המקטריגים ואין להם כח להתגרות בו, ובאמת ערק מניה לנוקבא דתהומא רבא, אבל אם לאו משום מתן בסתר וגם אדם גדול כרבי חנינא בר פפא אין להתגרות בהם כלל בלילה.

'שלחן הטהור' סימן רלה, ד

בנתינת צדקה ניצול מיצר הרע ומברר הניצוצין

מבואר בליקוטי תורה. 'פזר' שהם רפ"ח ניצוצין 'נתן' הקב"ה 'לאביונים' (תהלים קיב, ט), להורות שלא יש כח להעלות מן הרפ"ח ניצוצין משנפלו אלא מי שהוא עני ואביון לפני הקב"ה. וזהו 'פזר נתן לאביונים' להם שהוא עני ושפל ונבזה בעיני עצמו, נותן בו השם יתברך כח להעלות הרפ"ח ניצוצין, וזהו בתנאי שיהיה בו 'ויצדקתו עומדת לעד' מדת צדקה, שאם אין בו מדה זאת, גם השם יתברך לא יעשה עמו צדקה, אף שיהיה [בו] כל מצוות אחרות, כיון שעבירה מכבה מצוות, אבל אין עבירה מכבה צדקה כמו שאינו מכבה תורה (סוטה כא), כי אם נותן צדקה תרד נשמתו להעלות מן הרפ"ח, אבל אם לא יהיה בו צדקה, [ויש] לב גסות הרוח, אף שיהיה בו מצוות, אפשר שלא יעלה מן הרפ"ח אלא יתאחז בו הקליפות וישאר אף הוא שם, לכך ימחר קודם שרוצה ליפול באמת בני"א, ירבה בצדקה וימעט עצמו מאוד לפני השם יתברך.

ואמרנו רמז לדברי מרן. 'מעט מעט אגרשנו מפניך' (שמות כג, ל). במדרש (תנ"א"י, א) אמרינן 'אין מעט אלא צדקה', שנאמר (משלי טז, ח) 'טוב מעט בצדקה', וסתם 'מעט' [הוא] להמעט עצמו לפני השם יתברך, כשיהיו לך אלו ב' פעמים 'מעט',

טעם שצדקה נקרא 'סתם מצוה'

ידוע שמצות צדקה נקרא 'סתם מצוה', במדרש עבד עמי מצוותיה, והטעם [כל] אף על פי שיעשה העושה אותה בפניות ובהנאות, אף על פי כן מסוגלת מצות צדקה שאין מוזק לה כל זה, ושם 'מצוה' עליה, 'צדקה' בחילוף א"י"ת ב"ש [הוא] ג"כ צדקה, כי החילוף והתמורה לא יועיל [להזיק] לצדקה.

'עשירית האפה' דף קיג.

ברכה על נתינת צדקה

על נתינת צדקה כיבוד אב ואם וכיוצא על כל המצוות, יכול לברך בא"י אמ"ה אשר קדשנו במצותיו וציונו על מצות צדקה, על מצות כיבוד אב או אם, וכל כיוצא בו באלו, החכם ישכיל וישקול בפלס דעתו, והמברך יתברך.

'שלחן הטהור' סימן ו סוף ס"ק ד

יעמוד בשעה שנותן צדקה

כל צדקה שאדם נותן, חייב לעמוד להקים [את] השכינה.

'שלחן הטהור' סימן נט, ה

צדקה קודם התפלה

צדקה קודם התפילה ובפרט בויברך דודי [הוא] דבר גדול עד למאד, ומועיל הרבה להמשיך הארה עצומה בתפלתו. אבל קודם תפלת מעריב אסור ליתן אם לא מפני צורך גדול, או משום 'מתן בסתר' אז 'יכפה אף' (משלי כא, יד) של לילה, ומותר ליתן אף בלילה.

'שלחן הטהור' סימן צב, ד

נתינת הצדקה לשם שמים

ויש נגדו [נגד הצדיק] 'בהרת נגע צרעתי' (ויקרא יג, ב), עוסק במצוות ונותן צדקה להיות לו שם, 'ונעשה לנו שם' (בראשית יא, ד). ובפרט עזי פנים שבדור, ערב רב האומרים 'יקום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו' (שמות לב, א) ורבי שלו, כמבואר בתולדות [יעקב יוסף], ותיכף פורקין נזמי הזהב ונותנין לו. והרבי הזה של ערב רב הוא אינו נהנה מעולם הזה כלל, הולך קרוע ויושב בין תנור לכיריים, אוכל עשב כעגלי ירבעם, וכל מה שנותנים לו תיכף מחלק לצדקה, לקנות לו שם שיתאספו אליו הערב רב, ערבי רבא וערבי זוטא. ויעיד עלי יוצר בראשית, שמימי שמרתי בשמירה מעולה שלא ליתן לפני חשב מתנה עד שהיה מקושר אצלנו באהבה ובאמת, שלא אקנה לי אנשים, ושיהיה מעשי לשם שמים, לשם אל עולם.

'נתיב מצוותיך' אמונה ג, לא

נתינת צדקה לעילוי נשמת קרוביו

קיבלנו מרבותינו שקבלו מרבן, ורבן מאליהו ז"ל, שבפרק זה (מקואות פרק ז) מעלין [את] הנשמה של הנפטר למקומה. ולכן כל אחד ילמוד בו לתקן נשמת אביו ואמו וקרוביו ואוהביו ביאר צייט וכיוצא, וכי.

וכשיאמר 'נפלי' (משנה ד), יכוין שהוא שם מע"ב שמות פנ"ל. ויפריש בכאן צדקה לשם הנפטר, ויאמר פזר נתן לאביונים (תהלים קיב, ט) ראשי תיבות זה השם [פנ"ל אותיות 'נפלי'], להעלות נשמת הנפטר מנפילתו על ידי הצדקה.

'מעשה אר' מקואות סוף פרק ז